

מ"ת 23822/10/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בקריות

מ"ת 23822-10-16 מדינת ישראל נ' פלוני
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט יוסי טורס
מבקש	פלוני
נגד	
משיבה	מדינת ישראל

החלטה

בפני בקשה לעיון חוזר במסגרתה עותר המבקש לשחררו ממעצרו.

העובדות וההליכים עד כה

1. נגד המבקש הוגש ביום 21.10.16 כתב אישום המייחס לו עבירות של איומים והפרת הוראה חוקית. בהתאם לעובדות כתב האישום, איים המבקש על המתלוננת, בכך שאמר לה "גנבת לי את הסוכה אני אדקור אותך". במועד זה היה בתוקפו צו למניעת הטרדה מאיימת אשר אסר על המבקש, בין היתר, להטריד את המתלוננת בכל צורה שהיא (להלן - "הצו").
2. להשלמת התמונה העובדתית יובהר כבר עתה כי כחודש קודם לכן (ביום 11.9.16) הוגש נגד המבקש כתב אישום דומה בו נטען כי הפר את הצו, בכך שאיים על אם המתלוננת והטרידה. עוד נטען באותו כתב אישום כי במעמד זה החזיק המבקש סכין שלא למטרה כשרה (ת"פ 33796-09-16; להלן - "ההליך הקודם"). יובהר כי המתלוננת בענייננו היא קטינה בת 16 ומתגוררת יחד עם אמה (המתלוננת בהליך הקודם) בשכנות למבקש.
3. במסגרת ההליך הקודם הוגשה חוות דעת של פסיכיאטר מטעם הפסיכיאטר המחוזי (להלן - "הפסיכיאטר") ממנה עלה כי המבקש כשיר לעמוד לדין, אך אינו נושא באחריות פלילית למעשיו, בשל מחלת נפש ממנה סבל אותה עת. ביום 13.10.16 הודה המבקש בעובדות כתב האישום בהליך הקודם ובהסכמת הצדדים זוכה בשל קיומו של הסייג כאמור בסעיף 34ח' לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (רע"פ 2675/13 מדינת ישראל נ' רפאל וחנן (3.2.15)). כן הוצא נגד המבקש, בהסכמת הצדדים, צו טיפול מרפאתי כפוי למשך 5 שנים, בהתאם לסעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש.

כאמור, לא חלף אלא כחודש ימים, ושוב הוגש נגד המבקש כתב אישום דומה - הוא זה שלפני.

4. עם הגשת כתב האישום הוגשה אף בקשה למעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו. בדיון שהתקיים ביום 2.11.16 הסכים הסנגור לקיומן של ראיות לכאורה, אך ציין כי מחוות הדעת עולה שאף בהליך זה המבקש אינו נושא באחריות פלילית ועל כן קיים סיכוי ממשי שלא יורשע בסיומו של ההליך. לאור כך נטען שקיים כרסום ממשי בעוצמת הראיות לכאורה. היות ובמעמד זה לא היה בידי הסנגור להציע חלופה כלשהי, הסכימו הצדדים כי המבקש יעצר עד תום ההליכים, אך בתנאי אשפוז בבית חולים, בהתאם לסעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש, תוך שמירת זכותו לפנות בבקשה לעיון חוזר, ככל שתהיה בידו הצעה קונקרטית.

5. כעת מונחת בפני בקשת המבקש לשחררו ממעצרו, תוך הרחקתו ממקום מגורי המתלוננת ואמה (ולמעשה גם מביתו שלו שכן מדובר בשכנים). המבקש מסר כתובת מגורים, השייכת לפי הנטען לאחיו, וצוין כי יתגורר בה עד סיום ההליכים. עוד יצוין כי ביום 1.12.16 כפר המבקש בעובדות כתב האישום והתיק העיקרי נקבע לשמיעת ראיות ליום 15.12.16

6. לבקשתי הוגשה הבהרה לחוות הדעת שעמדה לנגד עיני בדיון ביום 2.11.16. בחוות הדעת העדכנית (מיום 30.11.16) צוין כי המבקש סובל מסימנים פסיכויטיים כרוניים ומגלה מחשבות שווא פרנואידיות כלפי שכנים ומשטרה, אך היום בעוצמה פחותה. כן צוין שבעת ביצוע העבירה לא ידע המבקש להבחין בין טוב לרע, מותר ואסור ופעל בחוסר שיפוט מתוך מערכת דליוזיונלית. עם זאת, צוין שכעת, במחלקה, הוא מתנהל ללא ביטוי תוקפני וללא סימנים פסיכויטיים. הפסיכיאטר ציין כי המבקש כשיר לעמוד לדין וזקוק להמשך טיפול במסגרת צו מרפאתי.

7. בדיון טען הסנגור שוב כי חוות הדעת מבססת כרסום ממשי בעצמת הראיות לכאורה. נטען כי בשים לב להמלצת הפסיכיאטר להמשך טיפול במסגרת צו מרפאתי בלבד, אין הצדקה להמשך מעצרו של המבקש והכל על רקע הכרסום הראייתי כאמור. לאור כך ביקש הסנגור לשחרר את המבקש בהרחקה מהמתלוננת תוך חיובו להתגורר בכתובת שמסר.

8. ב"כ המשיבה ציין כי ניתן היה לשקול שחרור אם הייתה מוצעת חלופה טובה יותר. בעניין זה נטען כי לא ברור האם אכן ניתנה רשות למבקש להתגורר בדירת אחיו, שכן האחרון לא התייצב לדיון ונטען כי הוא מתגורר בחו"ל. עוד צוין כי בכל מקרה מדובר בכתובת סמוכה למקום מגורי המתלוננת ואין די בכך. ב"כ המשיבה הדגיש כי בהליך הקודם הסתפק בית המשפט בצו טיפול מרפאתי, אך מצבו הנפשי של המבקש החמיר בתוך זמן קצר והוא שב וביצע, לכאורה, עבירה דומה. בהקשר זה ציין ב"כ המשיבה כי בסופו של הליך, אם יזוכה המבקש בשל קיומה של מחלת נפש, יתבקש צו אשפוז וזאת בניגוד להמלצת הפסיכיאטר לצו טיפול מרפאתי נוסף. ביחס לחוות הדעת נטען כי המשיבה מסכימה למסקנת הפסיכיאטר בדבר מצבו של המבקש בעת ביצוע העבירה, אך לא להמלצתו להסתפק בצו טיפול מרפאתי.

דין והכרעה

9. בחומר הראיות מצויה חוות דעת של הפסיכיאטר לפיה המבקש אינו נושא באחריות פלילית. חוות הדעת מקובלת על המאשימה. עם זאת המבקש כשיר לעמוד לדין ונטען שקיימת מסוכנות בעניינו. ההליך העיקרי טרם הסתיים והוא קבוע להוכחות (שלא בנושא הרפואי) בעוד זמן קצר. הצדדים חלוקים כיצד יש לנהוג בעניינו של המבקש ובמילים אחרות, מה משקל יש לתת לחוות הדעת לצורך שאלת המעצר בתקופת ביניים זו, וכיצד יש לאזנה עם מסוכנותו.

10. הצדדים אינו חלוקים על כך שמסגרת הדיון הנכונה היא דיני המעצרים, שהרי הדיון אינו נערך במסגרת התיק העיקרי, בו ייקבע אם המבקש אכן אינו נושא באחריות פלילית ובהתאם (באם ייקבע שביצע את המעשה) איזה צו יש להוציא בעניינו (בש"פ 509/12 **מדינת ישראל נ' פלוני** (17.4.12)). כידוע, בבסיס סמכותו של בית המשפט להורות על החזקתו במעצר של מי שהוגש נגדו כתב אישום, ניצבת הקביעה לפיה קיימות ראיות לכאורה להוכחת האשמה (סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996. בין עוצמת הראיות לעילת המעצר, קיימים יחסי גומלין הדוקים, כמעין מקבילית כוחות, לפיה ככל שעצמת הראיות נמוכה יותר, כך ייטה בית המשפט לשקול חלופת מעצר, אף בהתקיים עילת מעצר בעלת עצמה ממשית (בש"פ 5564/11 **פלוני נ' מדינת ישראל** (8.8.11)); בש"פ 642414 **אליהו גואטה נ' מדינת ישראל** (6.10.14); בש"פ 5869/12 **ניר קרגר נ' מדינת ישראל** (9.9.12)).

11. בהקשר למשקלה של חוות דעת פסיכיאטרית בהליך המעצר, נקבע לא אחת כי במסגרת בחינת הראיות לכאורה אין כל סיבה כי "יפקד מקומה של חוות הדעת הפסיכיאטרית מבין המכלול הראייתי שעל שופט המעצרים לבחון" (בש"פ 4706/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (21.6.12); להלן - "עניין פלוני") וראו גם: בש"פ 6002/14 **פלוני נ' מדינת ישראל** (11.9.14); להלן - "עניין פלוני"); בש"פ 5776/09 **אמיר חיון נ' מדינת ישראל** (31.8.09)).

12. לאור כך, בעת הדיון בשאלת המעצר, על בית המשפט להביא בחשבון לצורך בחינת עצמת הראיות, גם את דבר קיומה של חוות הדעת, לפיה הנאשם לא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה, או שאינו כשיר לעמוד לדין כעת. עם זאת, קיומה של חוות דעת כאמור, אינו מביא באופן אוטומטי למסקנה לפיה לא קיימות ראיות לכאורה, "שהרי משקלה הסופי של חוות הדעת ייקבע במהלך שמיעת התיק העיקרי" (עניין פלוני, פסקה 11). בשלב זה, משקלה של חוות הדעת הוא לכאורי בלבד ולא מוחלט (עניין פלוני, פסקה 9). לצורך קביעת משקלה של חוות הדעת לשאלת המעצר, יש להעריך את ההסתברות שהנאשם יורשע בסופו של הליך, שהרי בהיעדר סיכויים ממשיים להרשעה, עצמת הראיות לכאורה להוכחת האשמה אינה גבוהה. בעניין זה ישנה חשיבות רבה לעמדת המאשימה ביחס לחוות הדעת. כאשר המאשימה מסכימה לתוכנה של חוות הדעת, מובן כי אין עוד סיכויים גבוהים להרשעת הנאשם. עם זאת, אין בהסכמת המאשימה לתוכנה של חוות הדעת להביא למסקנה שאין ראיות לכאורה כלל, שכן בית המשפט אינו מחויב להסכמות הצדדים, אך הסכמה זו "מכרסמת עד מאוד בראיות לכאורה הדרושות להחזקת הנאשם במעצר עד תום ההליכים, והדעת נותנת כי רק במקרים חריגים ימצא במצב כזה כי חרף קיומה של חוות דעת פסיכיאטרית כאמור - חוות דעת שאין כופר בה - יש להורות על מעצרו של הנאשם עד לתום ההליכים נגדו" (עניין פלוני, פסקה 12).

מן הכלל אל הפרט

13. בענייננו, כאמור, המשיבה מסכימה לתוכנה של חוות הדעת. לאור כך, קיים כרסום ממשי בעוצמתן של הראיות לכאורה, עד כי נדרשות נסיבות חריגות להותיר את המבקש במעצר. המשיבה מסכימה למעשה למסקנה זו, אך מציינת כי חרף כרסום זה אין מקום לשחרר את המבקש, במצבו, ללא כל פיקוח.

14. העבירה המיוחסת למבקש, כשלעצמה, אינה מגלה מסוכנות בעוצמה גבוהה. עם זאת בנסיבות ענייננו, מסקנתי היא שקיימת מסוכנות בלתי מבוטלת מצד המבקש כלפי המתלוננת ואמה. מדובר בהתנהגות שבסיסה במחשבות שווא כלפי שכניו של המבקש, שמקורן במחלת נפש ומכאן שהמסוכנות אינה מבוטלת (להשלכת המצב הנפשי על המסוכנות ראו למשל בש"פ 5422/13 **מדינת ישראל נ' ישיוס אבבה** (12.8.13) שם צוין כי "מסוכנותו של המשיב נלמדת מהאירוע ומצבו הנפשי של המשיב אך מגביר את המסוכנות" - ההדגשה שלי - י.ט.).

15. בהקשר זה ראוי לציין כי מחוות הדעת עולה כי המבקש סובל ממחשבות שווא פרנואידיות כלפי שכניו וראוי גם להפנות לחומר החקירה ממנו עולה, לכאורה, היעדר כל בסיס לטענות המבקש כלפי המתלוננת, דבר המתיישבת היטב עם התרשמות הפסיכיאטר כאמור. אין גם להתעלם מהאירוע הקודם שהתרחש כחודש בלבד קודם לכן, במהלכו אף נשא המבקש סכין. אמנם, המבקש זוכה מהעבירה בשל קיומה של מחלת נפש, אך לצורך בחינת המסוכנות במסגרת הליך המעצר, יש להביא בחשבון את העובדה שמדובר בזיכוי מחמת מחלת נפש, לאור הלכת וחנון. לעניין בחינת המסוכנות הקשורה במצב הנפשי - ולעניין זה בלבד - דינו של זיכוי זה כדין עבר רלוונטי קודם, שהרי בבסיס הזיכוי מחמת מחלת נפש טמונה הכרעה בדבר ביצוע המעשה העובדתי (ראו סעיף 34ח' לחוק העונשין לפיו הפטור ינתן "למעשה שעשה" הנאשם ואכן הנאשם הודה בביצוע העבירה). גם מתן צו מרפאתי כפוי לפי סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש, מחייב שכנוע ברמה הנדרשת, שהנאשם "עשה את מעשה העבירה". לאור כך, אין בעובדה שהנאשם זוכה בהליך הקודם, כדי לאיין את נפקותו של המעשה הקודם לעניין המסוכנות הנובעת ממצבו הנפשי (למשמעותו של הזיכוי מחמת מחלת נפש לאחר פסק דין וחנון, ראו דברי כב' הנשיאה נאור לפיהן "מדובר בשינוי סמנטי בעיקרו, פילוסופי כמעט, של אופן סיווג נאשם החוסה תחת סייג אי שפיות הדעת" (דנ"פ 1237/15 **מדינת ישראל נ' רפאל וחנון** (5.7.15)). למבקש גם עבר פלילי לא מבוטל, אם כי רוב ההליכים הופסקו בהתאם לסעיף 170 לחסד"פ.

16. אל מול מסקנתי בדבר המסוכנות, ראוי לציין כי לפי חוות הדעת כיום המבקש אינו מצוי עוד במצב פסיכוטי. לא נמצאה גם הצדקה על ידי הפסיכיאטר להורות על צו אשפוז כפוי לאחר סיום ההליך הפלילי, אלא צוין בחוות הדעת כי ניתן להסתפק בצו מרפאתי. המשיבה הצהירה כי ככל שיקבע שהמבקש עשה את המעשה בשל מחלת נפש, עמדתה היא להוצאת צו אשפוז ולא להסתפקות בצו מרפאתי וזאת בשל מסוכנותו (סעיף 15(ד) לחוק טיפול בחולי נפש). לעניין זה חשיבות רבה, שכן לו הסכימה המשיבה להתאמתו של צו טיפול מרפאתי לצורך התמודדות עם מסוכנות המשיב, הייתה לכך השפעה של ממש על שאלת ההצדקה שבהמשך מעצרו בתקופה שטרם סיום ההליכים, שהרי קשה להלום דרישה למעצר כאשר מוסכם על המאשימה שניתן להסתפק בצו טיפול מרפאתי בלבד.

17. סיכומי של דבר - העבירה אינה מגלה מסוכנות גבוהה כשלעצמה, אך בהינתן מצבו הנפשי של המבקש והקשר בין העבירה למצב זה, קיימת מסוכנות קונקרטיית למתלוננת ואמה וזאת במדרג שאינו נמוך. קיימת גם עילת מעצר שעניינה חשש לשיבוש הליכי חקירה, בשל ההיכרות בין המעורבים והפער בגרסאות. יש גם להביא בחשבון שרק

לפני שבועות ספורים הוטל על המבקש צו טיפול מרפאתי כפוי בשל אירוע דומה, אך מצבו הנפשי החמיר חיש מהר לכדי מצב פסיכוטי במסגרתו עבר לכאורה את העבירה הנוכחית.

18. בשים לב למכלול הדברים שצוינו לעיל, מסקנתי היא שראוי לשחרר את המבקש, אך נדרש בנסיבות העניין פיקוח כלשהו, וזאת בעיקר לאור המסוכנות הקונקרטיית. למרות קיומה של חוות דעת מוסכמת, אין די בהרחקה המוצעת שכן היא אינה נותנת בטחון מספק למתלוננת ואמה וזאת בשים לב לקרבה הרבה בין מקום מגוריהן למקום בו צוין שהמבקש יתגורר. הבאתי בחשבון בעניין זה גם שלא הוכח כלל שאכן עומד לרשות המבקש מקום מגורים אחר ומכאן החשש הנוסף, שישוב להתגורר בשכנות למתלוננת, ולו בשל היעדר ברירה.

19. לא התעלמתי מכך שהמלצת הפסיכיאטר היא לצו טיפול מרפאתי בלבד ולא לצו אשפוז. אכן, המלצה זו מגלמת את עמדת הפסיכיאטר בדבר מסוכנות שאינה מחייבת שלילת חירות. המשיבה כאמור, סבורה שהמלצה זו שגויה. לעת הזו, אף המלצה זו היא לכאורית וכידוע את מהות הצו שיינתן בסופו של ההליך קובע בית המשפט הדין בתיק העיקרי ולא הפסיכיאטר. בית המשפט הוא אשר אמור להשתכנע שניתן להסתפק בצו טיפול מרפאתי וכי לא קיימת מסוכנות שמצדיקה צו אשפוז (סעיף 15 (ד) לחוק טיפול בחולי נפש). לאור כך, להמלצה זו אין ליתן משקל מוחלט בשלב זה והכל בשים לב לקיומה של מחלוקת בעניין.

20. להשלמת התמונה אציין כי המבקש אינו מוחזק בבית מעצר, אלא מכוח סעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש, הוא מאושפז בבית חולים במחלקה פתוחה. המבקש אף אינו נתון לפיקוח משטרתי או של גורמי שב"ס, אלא של הצוות הרפואי בלבד (למעט לצורך הבאה לדיונים). אמנם הוא מוגדר כעצור (עמ"ת 342603-16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (9.3.16)), אך בפועל הוא שוהה בתנאי אשפוז במחלקה פתוחה. איני מקל ראש בפגיעה בחירות הנגרמת למשיב בשל כך, אך בהיעדר חלופה שיש בה להקטין את המסוכנות לכדי רמה סבירה, תוצאה זו בלתי נמנעת ויש בה משום איזון בין הצורך להגן על המתלוננת ואמה, לבין זכותו של המבקש לחירות. ודוק: אין מדובר בחלופת מעצר, אלא באשפוז של עצור בשל צורך רפואי. (לענין קיומו של צורך רפואי כאמור ראה הסכמת המאשימה בדיון מיום 2.11.16 וכן עמדתה בדיון מיום 1.12.16 כי תעתור בסופו של ההליך לצו אשפוז). אציין עוד כי התיק העיקרי קבוע להוכחות ליום 15.12.16 ויש להניח כי בתוך זמן קצר תוכרע שאלת אשמתו (העובדתית) של המבקש וככל שייקבע שביצע את מעשה העבירה, תוכרע גם השאלה אם יש מקום לצו אשפוז או שניתן להסתפק בצו מרפאתי (סעיף 15 (ד) לחוק טיפול בחולי נפש).

21. והערה טרם סיום: עם תחילת ההליכים בתיק שלפני ציין הפסיכיאטר כי לאור השינוי במצבו הנפשי של המבקש (ביחס להליך הקודם) "יש מקום לשינוי דעתנו לגבי רמת המסוכנות" והומלץ לכן על צו אשפוז (חוות הדעת מיום 27.10.16). כוונתו של הפסיכיאטר הייתה, כך נראה, שאין עוד מקום להערכת המסוכנות בעטיה הוצא הצו המרפאתי בהליך הקודם ועל פני הדברים מסקנה זו אמורה הייתה להביא את הפסיכיאטר המחוזי (ולא את עורך חוות הדעת שאינו הפסיכיאטר המחוזי) לשקול שימוש בסמכותו להוציא הוראת אשפוז, כאמור בסעיף 15(ה) לחוק טיפול בחולי נפש. לא הובהר אם הנושא נשקל ונשלל, או שכלל לא נשקל ואפשר שנכון היה שהמאשימה עצמה הייתה יוזמת פניה בנושא (לדיון בנושא ראו: רע"פ 2060/97 **כרמלה וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי -ת"א** (11.3.98), פסקה 22 ואילך). כך או כך, לאחר כחודש שוב שינה הפסיכיאטר את מסקנתו בדבר מסוכנותו של

המבקש וכעת הומלץ שוב להסתפק בצו מרפאתי (חוות הדעת מיום 27.11.16). מדובר כאמור בפסיכיאטר שמינה הפסיכיאטר המחוזי ומשכך יש משמעות לשינוי הערכה זו.

22. סוף דבר, בהיעדר חלופה ראויה הבקשה נדחית. המבקש יוותר במעצר, בתנאי אשפוז, בבית חולים במסגרת סעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש. מובן כי אם תוצע חלופה טובה יותר, היא תישקל לגופה.

ניתנה היום, ד' כסלו תשע"ז, 04 דצמבר 2016, במעמד הצדדים.